

Actieplan agroforestry in het Landschapspark Bulskampveld

mei '21

Inhoud

1. SITUERING EN DOELSTELLING	3
GEBIEDSGERICHT TRAJECT LANDSCHAPSPARK BULSKAMPVELD BINNEN FARMLIFE	3
DOELSTELLING VAN DIT DOCUMENT	3
2 AGROFORESTRY KORT SAMENGEVAT	4
WAT IS AGROFORESTRY NU PRECIËS?	4
WAAROM AAN DE SLAG MET AGROFORESTRY?	5
<i>Voordelen van agroforestry</i>	5
<i>Uitdagingen voor het toepassen van agroforestry</i>	5
3 CONTEXT LANDSCHAPSPARK BULSKAMPVELD	6
LANDBOUW IN HET LANDSCHAPSPARK BULSKAMPVELD.....	7
4 HET FARMLIFE TRAJECT EN VOORTSCHRIJDENDE INZICHTEN	8
5 ACTIEPLAN AGROFORESTRY IN HET LANDSCHAPSPARK BULSKAMPVELD	11
I. NOOD AAN HET BUNDELEN VAN KENNIS OP GEBIEDSNIVEAU	11
Actie 1 Opmaak kaart(en bundel) met potentieel voor ontwikkeling agroforestry	12
Actie 2 Oplijsten van verschillende bestaande steunmaatregelen	13
II. NOOD AAN GERICHTE INFORMATIE EN COMMUNICATIE	13
Actie 3 Actieve communicatiestrategie Agroforestry	14
Actie 4 De doelgroep van landbouwers binnen het landschapspark gericht benaderen	15
Actie 5 Actief informeren en betrekken lokale overheidsactoren rond agroforestry	16
Actie 6 Actief contact opnemen met landeigenaren.....	17
Actie 7 Communiceren naar een breder publiek van burgers.....	18
III. NOOD AAN HET KOPPELEN VAN LOPENDE PROJECTEN.....	19
Actie 8 Opnemen van Agroforestry als thema in het Onroerend Erfgoed Richtplan traject	19
Actie 9 Nauwe opvolging activiteiten rondom ontwikkeling verdienmodel "koolstofboeren"	20
Actie 10 Drevenmanager meets Agroforestry kennis	21
Actie 11 Interessante ontwikkelingen rond agroforestry in de ruimere regio rondom het Landschapspark opvolgen en betrekken	22
IV. NOOD AAN HET MAKELEN VAN NIEUWE REGIONALE PROJECTEN	23
Actie 12 Faciliterende rol rond het actief opzetten van samenwerkingsverbanden.....	23
Actie 13 Opzetten traject rond verwerking en vermarkting fruit uit de regio	24
PRIORITEIT VAN ACTIES I.K.V. BEHALEN DOELSTELLINGEN ACTIEPLAN.....	25

1. Situering en doelstelling

Dit actieplan kreeg vorm in het kader van het vijfjarig Europese project FarmLIFE. Dit project wil de mogelijkheden van klimaatadaptieve agroforestry systemen ontwikkelen en demonstreren (<http://farm-life.eu>). In agroforestry worden bomen of struiken gecombineerd met gewassen en/of vee. Het idee van het integreren van bomen in het agrarische landschap is niet nieuw, maar wel vernieuwend in de huidige agrarische context waar de voorbije decennia veel bomen uit het landbouwlandschap verdwenen omwille van efficiëntie. Agroforestry komt nu terug meer in beeld, als mogelijk antwoord op een aantal uitdagingen waar de landbouw momenteel voor staat.

FarmLIFE zet in op twee pistes. Ten eerste werkt het project samen met landeigenaren (land- en bosbouwers) voor het ontwikkelen van agroforestry letterlijk in het veld. Deze locaties zouden op termijn moeten dienen als demonstratieterrijnen. Ten tweede wil het project kennis en vaardigheden omtrent agroforestry zo ruim mogelijk verspreiden, en boeren en andere maatschappelijke partners in veerkrachtige plattelandsnetwerken met elkaar verbinden rond dit thema. In dit kader organiseert het project een reeks "masterclasses", parallel in Nederland en Vlaanderen (België). Een deel van die masterclasses in Vlaanderen wordt uitgebouwd als een gebiedsgericht traject.

Gebiedsgericht traject Landschapspark Bulskampveld binnen FarmLIFE

In het gebiedsgerichte traject is het de bedoeling om te komen tot een gedeelde visie voor het ontwikkelen van agroforestry in een bepaald gebied. Als eerste stap wordt agroforestry geïntroduceerd bij lokale actoren, zoals erfbetreders, vergunningverlenende organisaties, landbouworganisaties en lokale overheden. Met deze actoren wordt het potentieel van agroforestry in een gebied bediscussieerd en op die manier letterlijk en figuurlijk in kaart gebracht, rekening houdend met gebieds-specifieke kenmerken en omstandigheden. Op basis van deze discussies wordt een actieplan rond agroforestry uitgewerkt, gedragen door de betrokken actoren.

De keuze viel op het Landschapspark Bulskampveld, waar men vanuit een bestaand partnerschap onder andere wil werken aan een klimaatrobuuste landbouw om dit gebiedsgericht traject uit te testen (meer info zie hoofdstuk 2: Context Landschapspark Bulskampveld).

Doelstelling van dit document

In dit actieplan zijn een aantal concrete acties geformuleerd met als doel de verdere ontwikkeling van agroforestry in het Landschapspark Bulskampveld te ondersteunen. Voor elk van deze acties is aangegeven of dit iets is wat kan gerealiseerd worden op korte, middellange of lange termijn, wie een trekkende rol zou kunnen opnemen, wie dient betrokken te worden om dit te realiseren, en waar er raakpunten en/of synergiën zijn met andere lopende processen of projecten in het gebied. Het werd opgemaakt voor het partnerschap van het Landschapspark Bulskampveld in haar totaliteit en zal door de provincie West-Vlaanderen gebruikt worden als een inspiratiedocument om de benoemde acties omtrent het thema agroforestry verder te mobiliseren binnen de verdere werking van het Landschapspark Bulskampveld.

Bij vragen of opmerkingen over het document kan contact opgenomen worden met:
Provincie West-Vlaanderen: Lode Tanghe – lode.tanghe@west-vlaanderen.be – 050 40 35 45
ILVO: Marlinde Koopmans – marlinde.koopmans@ilvo.vlaanderen.be – 09 272 2350

2 Agroforestry kort samengevat

Wat is agroforestry nu precies?

Type 1) Houtkanten, windsingels en bufferstroken langs oevers

Type 2) Bomen/struiken in combinatie met landbouwdieren (silvopastorale systemen)

Type 3) Bomen/struiken in combinatie met een akkerbouw- of tuinbouwgewas (silviculturele systemen)

Type 4) Voedselbossen (meerlagenproductie in bosachtige omgeving)

Type 5) 'Homegardens', of het combineren van bomen en voedselproductie nabij huizen

Agroforestry of boslandbouw is een landbouwsysteem waarbij de teelt van bomen of struiken doelbewust worden gecombineerd met die van een landbouwgewas of het houden van landbouwdieren op eenzelfde perceel. Op die manier worden vaak nieuwe producten en/of diensten gecreëerd. Agroforestry kan op veel verschillende manieren, op grote en op kleine schaal worden toegepast in de praktijk. Grofweg kunnen we een vijftal types onderscheiden.

Sommige vormen van agroforestry zien we traditioneel veel terug in Vlaanderen. Bijvoorbeeld houtkanten en windsingels (**type 1**) maar ook de combinatie van schapen in een fruitboomgaard (**type 2**). Andere combinaties in type 2 zoals de uitloop voor varkens en pluimvee met bomen en struiken zijn aan een voorzichtige opmars bezig. **Type 3, 4 en 5** worden nog niet veel toegepast in Vlaanderen, hoewel de interesse in de toepassing van bv. voedselbossen de afgelopen jaren sterk is toegenomen. Type 1 wordt reeds regelmatig toegepast in het Landschapspark Bulskampveld. De Provincie wil daarom met name- maar daarom niet uitsluitend- inzetten op de ontwikkeling van **type 2**: Bomen/struiken in combinatie met landbouwdieren (silvopastorale systemen) en **type 3**: Bomen/struiken in combinatie met een akkerbouw- of tuinbouwgewas (silviculturele systemen). Uiteindelijk blijft het aan de landbouwer zelf om te kiezen met welke type(s) agroforestry hij/zij aan de slag wil gaan.

Waarom aan de slag met agroforestry?

Voordelen van agroforestry

Een stijgende wereldbevolking en grote druk op gronden, leidt tot een zoektocht naar productievere systemen. Omwille van een groter en efficiënter gebruik van natuurlijke hulpbronnen, wordt vastgesteld dat agroforestry systemen een grotere biomassa-productie per oppervlakte eenheid kunnen opleveren in vergelijking met enkelvoudige teelten van een landbouwgewas of bosaanplant. Door bomen en gewassen met een verschillend groeiseizoen en verschillende worteldiepte te combineren kunnen meer zonlicht, water en voedingsstoffen productief gebruikt worden.

Onderzoek toont verder aan dat bomen en struiken, als onderdeel van een teeltsysteem, bijdragen aan een hogere levering van ecosysteemdiensten in het landbouwlandschap. Op voorwaarde tenminste dat geschikte bomen worden geselecteerd en passend beheer wordt toegepast. Praktijkervaring en onderzoek toont veelvuldig aan dat bomen(rijen) erosie kunnen tegengaan, het koolstofgehalte van percelen opkrikken, uitspoelende nutriënten deels opvangen en kansen bieden voor (nuttige) biodiversiteit. De schaduw die ze werpen is in bepaalde omstandigheden niet wenselijk, maar in extreme warme en droge periodes zeer welkom, zeker ook voor landbouwdieren. Bomen of struiken breken de wind en het microklimaat reduceert ook temperatuursextremen voor landbouwgewassen. Daarnaast dragen ze bij aan een verbeterde landschapskwaliteit, en kan het gebieden met natuurdoelstellingen verbinden. Meer informatie vind je op: <https://www.agroforestryvlaanderen.be/nl/>

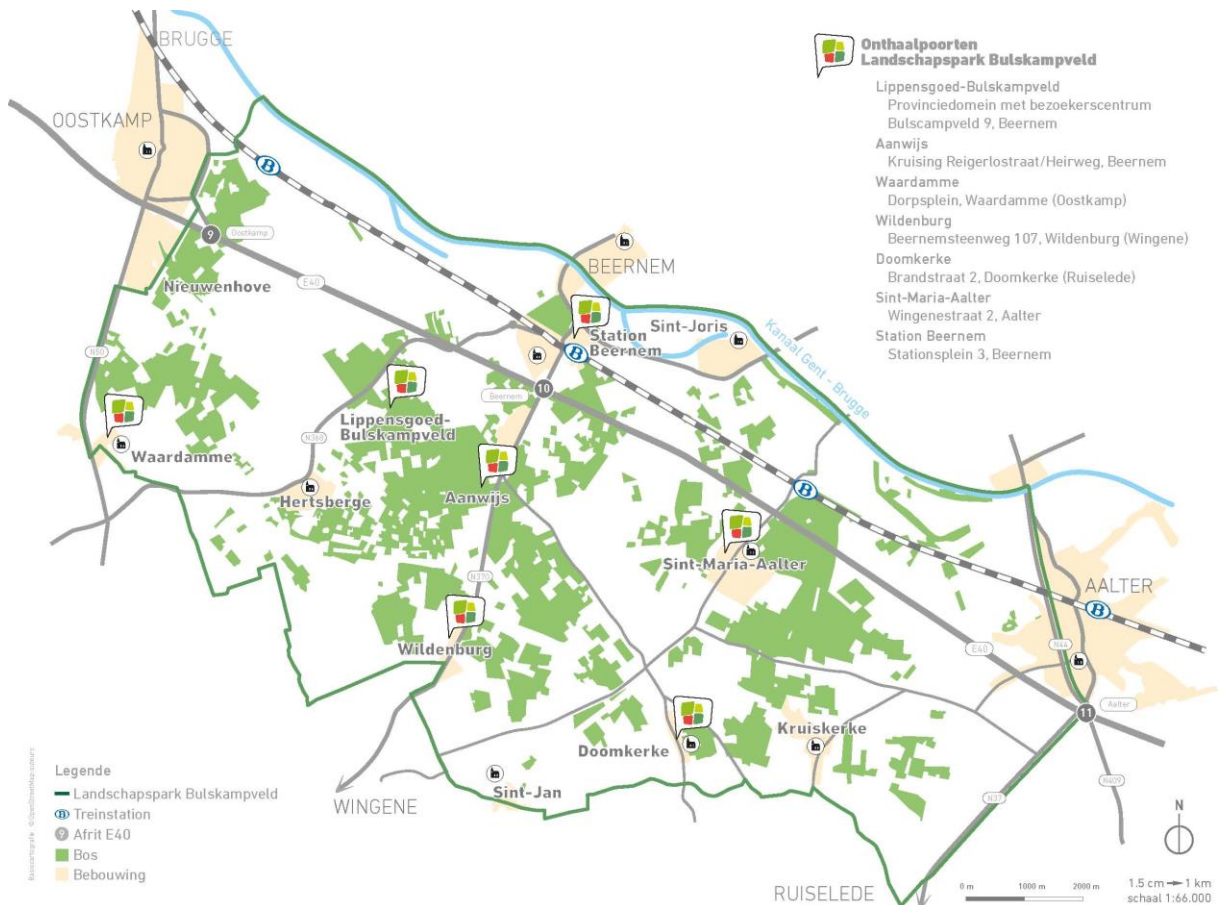
Uitdagingen voor het toepassen van agroforestry

Voor veel landbouwers is agroforestry iets nieuws. Ze hebben nog veel vragen en (voor)oordelen. Bomen staan toch juist in de weg? En hoe zit dat met de regelgeving? Mag ik de bomen dan wel kappen wanneer ik wil? Wat levert mij het op? Deze vragen zijn zeer legitiem. Succes hangt af van een doordachte aanpak; kies voor de juiste afstanden tussen bomen(rijen), kies boomsoorten die passen bij het landbouwsysteem waarmee de bomen gecombineerd worden. Zorg dat het perceel geregistreerd staat als agroforestry perceel om je 'kap' recht te behouden. Vraag subsidie aan... Kortom het toepassen van agroforestry vraagt veel (nieuwe) kennis en heeft baat bij ondersteuning. Het consortium agroforestry Vlaanderen speelt hierbij een belangrijke rol. Tegelijkertijd is het ook belangrijk dat deze kennis verder verspreid wordt naar andere betrokken actoren zoals erfbetreiders, en lokale beleidsdiensten.

3 Context Landschapspark Bulskampveld

Het Landschapspark Bulskampveld is het bosrijkste gebied van West-Vlaanderen gelegen op en deels over de grens met Oost-Vlaanderen van om en bij de 100 km². Het ligt op het grondgebied van de gemeenten Oostkamp, Beernem, Ruiselede, Wingene en Aalter (Sint-Maria-Aalter).

De wortels van dit vroegere heidegebied gaan terug tot in 1149, toen het gebied nog naar de Germaanse naam Bulnas Kampa luisterde.

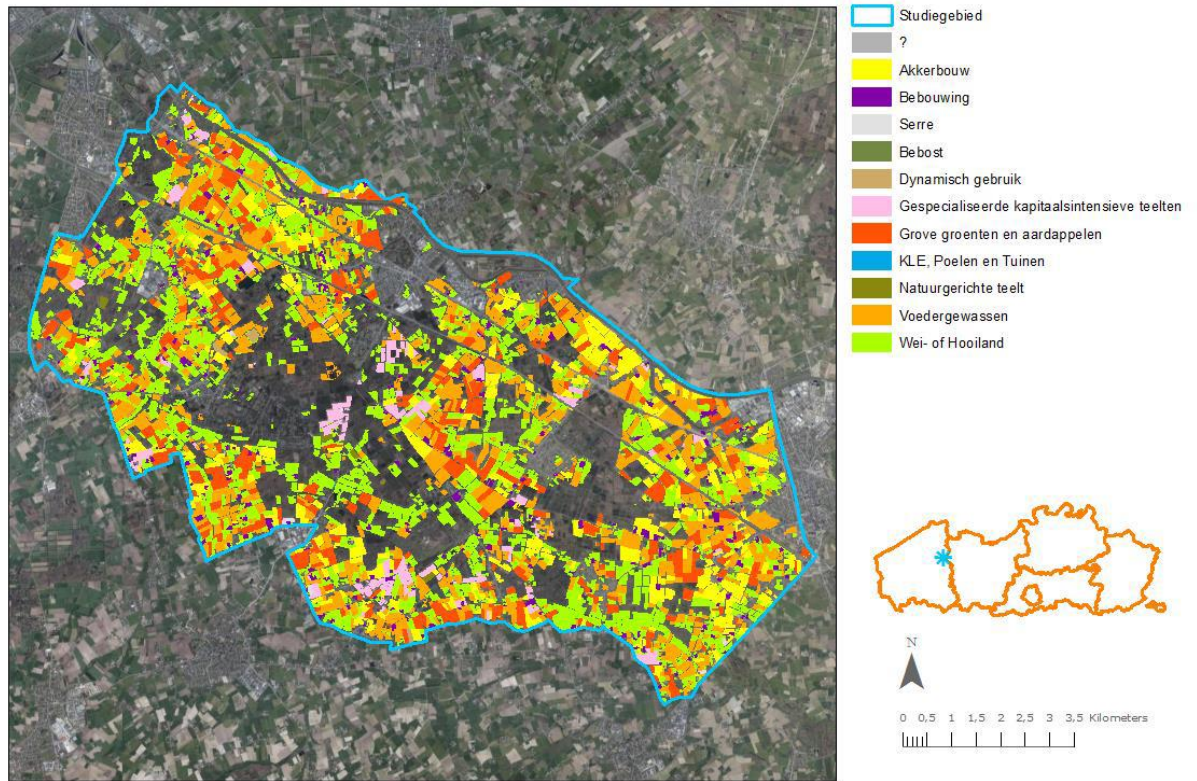
In 2011 werd het Landschapspark Bulskampveld opnieuw als gebied herenigd doordat een partnerschap werd opgericht waarbij alle partners zich sindsdien engageren om gezamenlijk en in overleg te ijveren voor de inrichting, het beheer en de promotie van het Landschapspark Bulskampveld, met als doel het verbeteren van de omgevingskwaliteit in het gebied en het ontwikkelen van een kwaliteits- en respectvol recreatief aanbod op maat van de streek en haar inwoners. Bij de opstart waren dit de provinciebesturen van West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen, de gemeentebesturen van Oostkamp, Beernem, Wingene, Ruiselede en Aalter, het Agentschap voor Natuur en Bos, de Vlaamse Landmaatschappij, het Regionaal Landschap Houtland, WESTTOER apb en Toerisme Oost-Vlaanderen. In 2014 werd dit partnerschap nog verder uitgebreid met het Agentschap Onroerend erfgoed, Natuurpunt, Wandelclub vzw, Landelijke Gilden, Algemeen Boerensyndicaat en Boerenbond.

Bij het aansluiten van de landbouworganisaties kwam ook het thema van landbouw meer aan bod. Enerzijds wordt er werk gemaakt van initiatieven omtrent landbouweducatie en landbouwverbreding (korte keten, hoeverrecreatie, ...); anderzijds van initiatieven omtrent omgevingskwaliteit en klimaatrobuuste landbouw. Het screenen van agroforestry als opportuniteit voor de landbouwers in het Landschapspark Bulskampveld kadert binnen deze focus.

Landbouw in het Landschapspark Bulskampveld

Binnen de perimeter van het Landschapspark Bulskampveld is een 5800 hectare in landbouwgebruik; wat een 54% is van de totale oppervlakte. Deze gronden worden door een 800-tal landbouwers bewerkt waarvan er een 400-tal hun bedrijf binnen de perimeter hebben.

Figuur 3. Landbouwgebruik

Kaart Landbouwgebruik: uit Landbouwimpactstudie 2019 - Departement Landbouw en Visserij- Data GIS Vlaanderen

De landbouw die vandaag aanwezig is in het Landschapspark Bulskampveld is het resultaat van verschillende ontwikkelingen in het gebied; maar evenzeer in Europa en daarbuiten. Op de velden zien we in grote mate gras en maïs: die is nodig voor de sterk aanwezige intensieve veeteelt. De rundveehouderij situeert zich vooral in het noorden van het landschapspark. Dat is nog steeds het gevolg van de vooraanstaande melkveehouderij en zuivelproductie uit de eerste helft van de twintigste eeuw. In het zuiden van het landschapspark situeren zich vooral varkens- en pluimveebedrijven. Daar verschijnen ook steeds meer groenten in open lucht. Het zuiden van het Landschapspark Bulskampveld is de uitloper van het groentengebied van Midden-West-Vlaanderen. We zien ook nog steeds een sterke aanwezigheid van de typische boomkwekerijsector, waarvan sommige families nog afstammelingen zijn van de eerste boomkwekers aan het einde van de achttiende eeuw. De aardappelteelt is eveneens aanwezig in het areaal, hoewel minder prominent dan in de negentiende eeuw. Er zijn ook enkele biologische groenten- en/of fruittelers.

Qua landschap zijn naast de teelten op de velden en de vele bossen ook de drevenstructuren met vooral oude beuken en eiken, vaak nog gelinkt aan de ontginningen van de woeste heidevelden, zeer typerend voor de streek.

4 Het Farmlife traject en voortschrijdende inzichten

Tijdens het gebiedsgericht Farmlife traject werden verschillende gesprekken en overlegtafels georganiseerd die geleid hebben tot voortschrijdende inzichten. Hieronder vindt u een weergave van de overleg momenten en de belangrijkste inzichten die als input hebben gediend voor de opmaak van dit actie plan.

1ste overleg: Verkenning

Op het eerste overleg met medewerkers van het ILVO en de provincie West-Vlaanderen werd kennis gemaakt met de eigenheid van het Landschapspark Bulskampveld. Zo leek het drevenpatroon soms op een bovenlokale vorm van agroforestry tussen de individuele landbouwpercelen. Ook werd tijdens de rondgang duidelijk dat er heel wat meer agroforestry-waardige percelen aanwezig zijn dan het gekende agroforestry dossier bij het penitentiair centrum. Enerzijds zijn er verschillende

hoogstamboomgaarden met een veebegrazing aanwezig; vaak ontworpen en aangelegd via het Regionaal Landschap Houtland; anderzijds waren ook bomen zichtbaar tussen de teeltbedden van het bio-bedrijf De Zaaier die dit binnen het concept van het bedrijf en de daaraan gekoppelde CSA aanlegde. Tot slot werd duidelijk dat de grootste potentie gelet op de sterke aanwezigheid van de veehouderij binnen het type 2 (namelijk silvopastorale systemen) zal liggen.

2de overleg: Programmameteam Landbouw en ondernemen

Binnen de werking van het Landschapspark Bulskampveld bestaat er een 'programmameteam landbouw en ondernemen' dat sporadisch samenkomt. Dit team bestaat uit de schepenen van landbouw en de landbouwaanspreekpunten uit de 5 gemeenten, het regionale landbouwaanspreekpunt vanuit de Vlaamse Landmaatschappij, vertegenwoordigers van de landbouworganisaties Landelijke Gilden, Boerenbond en ABS en de gedeputeerden voor landbouw en het landschapspark en de gebiedswerkers landbouw van de provincie West-Vlaanderen. Na de introductie van het concept agroforestry werd duidelijk dat de term agroforestry verschillend werd geïnterpreteerd door de aanwezigen. We concluderen dat de term nog niet is ingeburgerd bij actoren actief in verschillende landbouwfora.

Vanuit het programmameteam kwam daarom het advies om niet zomaar direct een infovergadering of studiereis over agroforestry te organiseren voor de landbouwers uit het gebied; maar de term eerst nog wat ingang te laten vinden via algemene communicatiekanalen. De aanwezige groep ging het concept van agroforestry ook mondeling kenbaar maken in de lokale wandelgangen en er werd informatie aangeleverd om op te nemen in lokale communicatie. In een volgende fase kunnen gerichte infovergaderingen of demo's georganiseerd worden. Daarnaast vond het programmameteam het belangrijk dat in toekomstige communicatie agroforestry niet zomaar naar voren wordt

geschoven als 'de duurzame vorm van landbouw' maar als een mogelijke opportuniteit voor die bedrijven waarvoor dit ook past binnen hun eigen bedrijfsvoering.

3de overleg: Vergunningsverlenende overheden

Voor dit overleg waren verschillende vergunningsverlenende overheden uitgenodigd om het thema van agroforestry in kader van het Landschapspark Bulskampveld te bespreken. Dit waren lokale vertegenwoordigers vanuit Departement Landbouw en Visserij, Agentschap Onroerend erfgoed, Agentschap Natuur en Bos en de Vlaamse Landmaatschappij.

Belangrijke aandachtspunten die tijdens dit overleg naar boven kwamen:

- Er is draagvlak voor agroforestry in het Landschapspark Bulskampveld
- Het wetgevend kader omtrent agroforestry was nog niet volledig gekend en was goed om te delen
- De bescherming van een beschermd landschap is een groot aandachtspunt voor agroforestry. Bij het aanleggen van agroforestry in een beschermd landschap dient goedkeuring gevraagd te worden aan Agentschap Onroerend Erfgoed dat na goedkeuring de aangeplante bomen ook opneemt in de bescherming. Deze worden dan onderdeel van het beschermd landschap en kunnen dan niet zomaar meer gekapt te worden; zelfs niet vanuit de opname binnen de verzamelaanvraag waardoor dan normaal na 10 jaar gekapt mag worden.
- Vanuit het Agentschap Natuur en Bos vroeg men om gebieden waar uitbreiding van natuur en bos voor ogen is te ontzien om langdurige engagementen van agroforestry te mobiliseren
- Het zou goed zijn om een kaart op te maken waar het stimuleren van de ontwikkeling van agroforestry wenselijk is; rekening houdende met de wettelijke kaders en de ambities vanuit verschillende invalshoeken.

4de overleg: Erfbetreders

Voor dit overleg werden de bedrijfsplanners van de Vlaamse Landmaatschappij, de landschapsconsulenten van de provincie en de medewerkers landschap van de regionale landschappen uitgenodigd als erfbetreders van landbouwbedrijven om hen in te lichten over, en warm te maken voor het toepassen van agroforestry.

Tijdens dit overleg werd duidelijk dat erfbetreders al een ganse rugzak van mogelijke maatregelen en praktijken meenemen tijdens de erfbezoeken. Agroforestry' kan hier aan toegevoegd worden. De erfbetreders hebben behoefte aan praktische informatie over agroforestry en aan een duidelijke contactpersoon om naar door te verwijzen als er effectief interesse is bij landbouwers.

In navolging van het overleg werd een pragmatisch overzicht bezorgd. Ook werd Regionaal Landschap Houtland betrokken bij de consultatie van landbouwers (zie onder).

5de overleg: vervolg Landschapspark Bulskampveld

Tijdens dit overleg tussen het ILVO, provincie West-Vlaanderen, Inagro, Regionaal Landschap Houtland werden alle puzzelstukken uit de vorige overleggen samengelegd om de volgende stappen uit te werken. Er werden drie vervolg stappen vooropgesteld. Ten eerste gericht verschillende landbouwers benaderen om agroforestry bij af te toetsen. Ten tweede werd besloten om een studiereis langs agroforestry bedrijven te organiseren voor actoren die reeds werden betrokken in het Farmlife traject. En ten derde de opmaak van een actieplan met als doel de ontwikkeling van agroforestry in het Landschapspark Bulskampveld te ondersteunen op lange termijn.

Bezoek aan 7-tal landbouwers in het Landschapspark Bulskampveld

Zeven landbouwers werden bereid gevonden om een gericht bezoek te krijgen omtrent het screenen van de potentie van agroforestry op het bedrijf. Qua soort bedrijven ging dit over rundveehouderijen; een boomkweker; een biologische tuinbouwer; een sierteler en een paardenhouderij.

Bij de sierteler en de paardenhouderij leidde dit tot een concreet dossier. Bij de rundveehouderijen was de interesse er wel, maar paste het momenteel niet binnen de bedrijfsvoering om er direct mee aan de slag te gaan. Mogelijks wordt dit opgepikt in latere fase. Bij de biologische tuinbouwer en de boomkweker was er te weinig plaats maar was er wel animo voor bijkomende inplanting van landschappelijke structuren van hagen en heggen.

Studiereis: Agroforestry in de praktijk

Tijdens de studiereis werden drie voorbeelden bezocht: Hoeve François Ongenaert: agroforestry in combinatie met akkerbouw op een biologisch gemengd bedrijf (sinds 2011); CSA-bedrijf Polderveld bij Lieven Devreese: tuinbouw met zelfoogst en Hof ter Meulen bij Carl Adriansens: Mangalicavarkens met buitenloop in agroforestry setting: fruitbomen, walnoten, kastanje, hazelaar.

Er was een kleine groep met vertegenwoordigers vanuit ILVO, Inagro, Regionaal Landschap Houtland, provincie West-Vlaanderen, bezoekerscentrum Bulskampveld, Samentuin Bijsterveld en Wervel. Tijdens de reis kwamen de praktische pro's en contra's vanuit de landbouwers naar boven en werd er onderling informatie uitgewisseld.

Feedback actie plan

Tot slot is een draft van het actieplan gedeeld met alle deelnemers van de voorgenoemde overleg momenten met de mogelijkheid tot het geven van schriftelijk feedback. Daarnaast kon op 11 mei 2021 tijdens een online overleg ook mondeling feedback gegeven worden. Op dit overleg werden alle acties overlopen en was er ruimte voor vragen en feedback. Deze feedback is in dit finaal document verwerkt.

Wij danken de betrokkenen voor hun deelname en input tijdens de bovengenoemde overlegmomenten.

5 Actieplan agroforestry in het Landschapspark Bulskampveld.

Vanuit bovenstaande overleg momenten werd een set van 13 nuttige acties gedetecteerd die de ontwikkeling van agroforestry in het Landschapspark Bulskampveld kunnen ondersteunen op lange termijn. De acties zijn geformuleerd op basis van de kansen en uitdagingen genoemd doorheen het Farmlife traject en zijn gestructureerd onder 4 overkoepelende noden:

- I. nood aan een gebundelde kennis op gebiedsniveau
- II. nood aan een gerichte communicatie
- III. nood aan het koppelen van lopende projecten
- IV. nood aan het makelen van nieuwe regionale projecten

Per actie beschrijven we WAT de actie concreet inhoudt, WAAROM ze nodig is en het STREEFDOEL. Daarnaast geven we per actie in een tabel antwoord op onderstaande vragen:

	Aan welke lopende of geplande trajecten kan deze actie gekoppeld worden?
	Wat zijn te verwachten obstakels?
	Wat zijn te verwachten kosten (of kostenbesparing)?
	Wat is de timing? korte termijn, middellange termijn, lange termijn?
	Welke communicatie of overleg is nodig? Wie daarbij te betrekken?

I. Nood aan het bundelen van kennis op gebiedsniveau

Op het platform van het Consortium Agroforestry Vlaanderen staat al heel veel kennis omtrent vele diverse thema's gelinkt aan agroforestry gebundeld. Zie: <https://www.agroforestryvlaanderen.be/nl> Deze informatie is algemeen, voor heel Vlaanderen. Tijdens het traject kwam naar boven dat sommige kennis zeer specifiek is voor het gebied en daarom best op gebiedsniveau wordt gebundeld. Dit gaat enerzijds over kennis omtrent ruimtelijke ordening en daaraan gekoppelde thematische ambities, bestaande percelen/bedrijven met agroforestry, mogelijke verwerkers,... Een gebundelde ruimtelijke weergave van deze opgebouwde kennis kan een toegevoegde waarde zijn om het potentieel beter in kaart te brengen (zowel letterlijk als figuurlijk). Anderzijds werd duidelijk dat er een divers aanbod is van subsidiëring inclusief mogelijke gebieds-specifieke lokale financieringskanalen.

Actie 1 Opmaak kaart(en bundel) met potentieel voor ontwikkeling agroforestry

WAT?

Opmaak van een kaart en/of kaartenbundel met daarop een indicatie van gebieden waar de ontwikkeling van agroforestry is toegestaan en gewenst is, en mogelijks zou kunnen bijdragen aan één of meerdere doelstellingen van het gebied. Bijvoorbeeld door te dienen als corridor voor vleermuizen. De kaart(en)bundel bundelt kennis omtrent ruimtelijke ordening, bodemgeschiktheid, bestaande agroforestry en houtige landschapselementen, mogelijke afzet/verwerkingskanalen, natuurverbindingsgebieden, uitbreidingsperimeters voor natuur, De kaartenbundel dient louter als een werkinstrument om de ontwikkeling van agrforestry te ondersteunen. De indicatie van gebieden zijn in geen geval bindend of deel van een officiële beleidsvisie. De opmaak van de kaart(en)bundel wordt getrokken door de gebiedswerker landbouw van Provincie West-Vlaanderen in samenspraak met thematische experts.

WAAROM?

Deze integrale kaartenbundel is een hulpmiddel om ruimtelijke kennis te bundelen en de ontwikkeling van agroforestry meer gericht te kunnen stimuleren met oog voor alle criteria, aandachtspunten en ruimtelijke doelen. Het kan ook dienen als een thematische input voor de opmaak van een masterplan Landschapspark Bulskampveld, het traject van het Onroerend Erfgoed Richtplan Historische Landgoederen (OERP traject), en de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS-processen) zonder dat deze kaartenbundel zelf een voorafname op deze processen zelf wenst te mobiliseren.

STREEFDOEL:

Een overzichtelijke bruikbare kaartenbundel hebben die de potenties voor verdere ontwikkeling van agroforestry visualiseert voor het Landschapspark Bulskampveld.

- De mogelijke opmaak van een masterplan Landschapspark Bulskampveld ikv de Vlaamse oproep tot landschapsparken (lancering oproep begin april; indiening kandidatuur half september)
- Het lopende OERP traject in het Landschapspark Bulskampveld
- De mogelijks op te starten AGNAS trajecten

De beschikbaarheid van sommige lagen en de veranderlijkheid ervan.

Personeelskosten Provincie West Vlaanderen binnen de structurele werking

Korte termijn: ten laatste 15 september 2021

- GIScel provincie
- Overleg met ILVO, Inagro, RLH, ANB, Departement Landbouw en Visserij, Onroerend erfgoed, Departement Omgeving
- Werkgroep landbouw en ondernemen van het Landschapspark Bulskampveld

Actie 2 Oplijsten van verschillende bestaande steunmaatregelen

WAT?

Het opstellen en bijhouden van een overzicht van mogelijke steunmaatregelen voor aanplant en/of onderhoud van bomen en struiken, op maat van de regio en met weergave van voorwaarden, voor- en nadelen. Dit wordt uitgewerkt vanuit het Consortium Agroforestry Vlaanderen.

WAAROM?

Heel wat actoren met plannen om bomen of struiken aan te planten, al dan niet onder de vorm van agroforestry, een houtkant, een voedselbos, een boomgaard, ... zijn op zoek naar financieringskanalen. Er zijn diverse kanalen, elk met hun voor- en nadelen. Vaak kennen adviseurs, overheidsinstanties, etc echter slechts een beperkt aantal van die kanalen. Als toepasser wordt men dan ook doorverwezen en is het moeilijk om een correct overzicht te krijgen en dus een goede keuze te maken. Ook de randvoorwaarden of de consequenties van een bepaalde keuze op vlak van regelgeving zijn onvoldoende gekend.

STREEFDOEL?

Iedereen die op zoek is naar informatie i.v.m. steunmaatregelen voor aanplant en/of onderhoud van bomen en struiken, kan op een vlotte manier een geactualiseerd overzicht terugvinden van de mogelijkheden, inclusief contactgegevens.

	VLAIO project Agroforestry 2025
	Verandert doorheen de tijd, dus regelmatig een update nodig.
	Geen kost, op termijn een tijdsbesparing
	Korte termijn: ten laatste eind 2021
	<ul style="list-style-type: none">▪ ILVO samen met Inagro en het Consortium agroforestry▪ lokaal partnerschap landschapspark Bulskampveld te betrekken▪ Regionaal landschap▪ Boerennatuur

II. Nood aan gerichte informatie en communicatie

Omdat het concept agroforestry nog relatief nieuw is leven er veel vragen. Enerzijds is er nood aan een algemeen en bij alle lokale actoren goed gekend informatieplatform of aanspreekpunt waar actoren met hun vragen en plannen rond agroforestry terecht kunnen. Het informatieplatform en de dienst van aanspreekpunt bestaat reeds in de vorm van het Consortium Agroforestry Vlaanderen en hoeft dus niet als een afzonderlijke actie opgenomen te worden binnen het Landschapspark Bulskampveld, maar het is wel nodig te werken aan de bekendheid en zichtbaarheid van het Consortium. Anderzijds is er nood aan frequente, doelgroepgerichte communicatie over agroforestry.

Actie 3 Actieve communicatiestrategie Agroforestry

WAT?

Een structurele (op regelmatige basis) uitwisseling van relevante informatie inzake agroforestry gerelateerde vragen, activiteiten en diensten tussen het Consortium Agroforestry Vlaanderen (ILVO, Inagro) en aanspreekpunt landbouw binnen Landschapspark Bulskampveld. Dit werkt in twee richtingen: lokale vragen, noden en opportuniteiten binnen het Landschapspark worden gecapteerd en gecommuniceerd met het Consortium, en relevante activiteiten en diensten vanuit het Consortium worden gecommuniceerd met het Landschapspark, met het oog op verdere disseminatie via lokale nieuwsbrieven, krantjes, website, ...

WAAROM?

Uit het Farmlife traject is gebleken dat veel actoren nog niet bekend zijn met de mogelijkheden en kansen die agroforestry te bieden heeft. Lokale actoren zouden snel een weg moeten kunnen vinden naar beschikbare informatie over agroforestry. Het Consortium Agroforestry Vlaanderen geeft landbouwers advies en ondersteuning bij de ontwikkeling van agroforestry op hun landbouwbedrijf. Ook wordt collectieve kennisuitwisseling nagestreefd op maat van diverse doelgroepen (online kennisfiches en tools, maar ook opleidingen, excursies, infomomenten). Door deze communicatie zullen verschillende actoren (erfbetreders, landbouwers, vergunningverlenende organisaties etc) met vragen i.v.m. agroforestry sneller hun weg vinden naar het consortium zodat men sneller kan overgaan tot het effectief en correct implementeren van agroforestry.

STREEFDOEL?

Alle lokale actoren kennen agroforestry en weten de weg naar het consortium Agroforestry Vlaanderen vlot te vinden.

	VLAIO project Agroforestry 2025
	geen
	Zeer beperkt. Vooral wat tijdsbesteding van tijd tot tijd
	Op te starten op korte termijn en structureel in stand te houden
	<ul style="list-style-type: none">▪ Afstemming tussen contactpersoon Consortium Agroforestry Vlaanderen en contactpersoon BKV▪ Oplijsten van mogelijke lokale communicatiekanalen (incl. via betrokken gemeentes)▪ Gezamenlijk identificeren van relevante aanleidingen voor een communicatiemoment. Voorbeelden:<ul style="list-style-type: none">○ Specifiek event: opleiding/excursie, ...○ Nieuwe website○ Toepasser aan het woord uit de regio○ Aanspreekpunt West-Vlaanderen (Ruben Mistiaen)

Actie 4 De doelgroep van landbouwers binnen het landschapspark gericht benaderen

WAT?

De doelgroep van landbouwers binnen het Landschapspark Bulskampveld gericht gaan sensibiliseren over de toepassing van agroforestry. Op basis van opportuniteiten die zich voordoen kunnen zowel verantwoordelijken vanuit Landschapspark Bulskampveld als Consortium Agroforestry Vlaanderen hierin een rol opnemen.

WAAROM?

Tijdens het traject werden enkele gericht geselecteerde landbouwers benaderd alsook het niveau van het middenveld en overheden. Binnen de perimeter bevinden zijn een 400-tal landbouwbedrijven en gebruiken een 800-tal landbouwers gronden. Los van een communicatie binnen de landschapspark van het landschapspark, de communicatie vanuit het Consortium Agroforestry Vlaanderen of de mond aan mond reclame vanuit de betrokkenen werden deze nog niet gericht benaderd. Ook binnen de deze groep van landbouwers is een doelgroepgerichte communicatie per sector wenselijk. Bv: rundveehouders benaderen ivf hittestress, varkens- en pluimveehouders ivf integratie bedrijven, landbouwers met korte ketenverkoop ivf bijkomende tak; Daarnaast is ook een focus op jonge landbouwers een nuttige insteek.

STREEFDOEL?

Tegen 2025 weet iedere landbouwer binnen het Landschapspark Bulskampveld waarvoor agroforestry staat en heeft de mogelijkheid binnen de eigen bedrijfsvoering afgewogen.

- Lopende projecten Inagro en ILVO
- Lopende werking Landschapspark Bulskampveld

- Bekomen juiste adresbestanden
- Voor sommige landbouwers kan Agroforestry worden beschouwd als een minder sexy vorm van innovatie waardoor de interesse lager is
- Weerstand naar aanleiding van discussies stikstofregeling, AGNAS en landschapsparken Vlaams niveau,
- Teelttechnische vragen, onzekerheid, economische rendabiliteit, beheersvraagstukken, angst ongewenste bescherming vanuit bepaalde wetgeving, negatieve aanblik collega boe/bu-ren.

- Personeelskost voorbereiding communicatie
- Werkingskost: communicatiedrager

Korte- en middellange termijn: Tegen 2025 hebben alle landbouwers agroforestry overwogen binnen de eigen bedrijfsvoering

- Gerichte fiche/communicatie format op maat van een landbouwbedrijf
- Afstemming tussen de actoren die communiceren binnen het gebied (Kerngroep Landschapspark Bulskampveld, landbouworganisaties, ILVO, Inagro, Gemeenten, ...)

Actie 5 Actief informeren en betrekken lokale overheidsactoren rond agroforestry

WAT?

Lokale ambtenaren, mandatarissen en andere overheidsactoren worden actief geïnformeerd rond de beleidscontext van agroforestry (vanuit diverse dimensies) en kunnen deze info achteraf makkelijk terugvinden en/of weten waar te informeren. Het Consortium Agroforestry maakt maximaal gebruik van bestaande koepels, zoals VVSG, intercommunales, etc. De gebiedswerker landbouw neemt hier aanvullend een actieve rol in op, gericht op de gemeenten uit het Landschapspark. De organisatie hiervoor gebeurt vanuit Landschapspark Bulskampveld, met inhoudelijke invulling van uit het Consortium Agroforestry Vlaanderen.

WAAROM?

Vaak zijn ambtenaren (LB, RO, milieu, ...) of andere beleidsactoren op lokaal (gemeentelijk) niveau onvoldoende op de hoogte van deze thematiek, wat tot moeilijkheden leidt bij het correct beoordelen van een dossier. Anderzijds fungeren de gemeenten ook vaak als betrouwbare gids voor hun inwoners/ondernemers. Hun betrokkenheid bij de uitrol van acties zijn onmiskenbaar.

STREEFDOEL?

Tegen 2025 kan elke huidige behandelend ambtenaar (landbouw, ruimtelijke ordening, milieu, ...) van de betrokken gemeenten binnen het landschapspark, aanvraagdossiers op een correcte en integrale manier beoordelen op basis van vlot toegankelijke info rond de beleidscontext van agroforestry. En de gemeenten worden vanuit hun rol als betrouwbare gids betrokken bij de uitrol van de acties.

	VLAIO project Agroforestry 2025
	Personeelwissels
	<ul style="list-style-type: none">▪ Personeelskost voorbereiding communicatie▪ Werkingskost: communicatiedrager
	Middellange termijn: ten laatste tegen 2025
	<ul style="list-style-type: none">▪ Inagro en ILVO voor inhoudelijke info▪ de gemeenten

Actie 6 Actief contact opnemen met landeigenaren

WAT?

Grote delen van het Landschapspark Bulskampveld zijn nog in handen van private eigenaren, die ofwel zelf actief ondernemen in het gebied of hun gronden verpachten aan agrarische ondernemers. Deze doelgroep werd nog niet benaderd in het landschapspark omtrent het thema agroforestry. Via deze actie wensen we hen ook actief te benaderen om enerzijds kennis te maken met agroforestry en anderzijds hen ook op te roepen om te kijken of hun pachters/grondgebruikers/... hiervoor interesse zouden hebben. De organisatie gebeurt vanuit de werking van het Landschapspark Bulskampveld, de inhoudelijke invulling vanuit Consortium Agroforestry Vlaanderen.

WAAROM?

Het belang van bomen en de economische functie van bomen is nog niet wijd verspreid onder de eigenaars en ondernemers. Via verschillende kanalen kan contact opgenomen worden met de landeigenaren om het bewustzijn rond agroforestry te verhogen.

STREEFDOEL?

Tegen eind 2022 is agroforestry gekend bij alle grotere landeigenaren in het gebied. De regiocoördinator neemt dit mee binnen het traject van het Onroerend Erfgoed Richtplan Historische Landgoederen (OERP).

- VLAIO project Agroforestry 2025
- Onroerend Erfgoed Richtplan Historische Landgoederen (OERP)

- Toegang tot contactgegevens
- Pachter heeft ook zijn rechten en eigen bedrijfsrichting wat niet altijd zal matchen met de ideeën/dromen van de eigenaar

Geen: aan te sluiten bij communicatiekanalen gericht op landeigenaren

Middellange termijn

- Bosgroep,
- Regionaal Landschap Houtland,
- Landelijk Vlaanderen
- Inagro/ILVO
- HoGent/KASK
- Agentschap Onroerend Erfgoed (trekker van opmaak OERP)

Actie 7 Communiceren naar een breder publiek van burgers

WAT?

Via gerichte acties wordt ook de 'gewone burger' geïnformeerd over de achtergrond, het nut en het doel van agroforestry-projecten binnen het Landschapspark Bulskampveld. Volgende mogelijke acties kwamen al naar boven: Agroforestry als thema in de kijker stellen binnen de communicatie vanuit het Landschapspark Bulskampveld (landschapskrant, website, ...); het verkennen van mogelijkheden om kleine duidingsborden over opzet agroforestry te ontwikkelen en te plaatsen bij sprekende voorbeelden van agroforestry langs recreatieve wandel/fietswegen; al dan niet gekoppeld in een ruimer kader rond klimaatrobuuste landbouw in het Landschapspark Bulskampveld; het opnemen van het verhaal van agroforestry/boslandbouw binnen de nog te ontwikkelen wetenschappelijke onderzoeksruimte in het bezoekerscentrum Bulskampveld waar allerlei onderzoeken rond bos en bomen aan bod kunnen komen. De gebiedswerker Landbouw zal samen met andere actoren deze ideeën verkennen.

WAAROM?

Op deze manier worden ook burgers op de hoogte gebracht over deze vorm van landbouw inclusief het nut en doel van agroforestry en bijvoorbeeld de mogelijke kap na enige tijd. Het is een landbouwteelt en dient ook zo gepercipiëerd te worden. Anderzijds kan zo ook de bijdrage van landbouw aan een klimaatrobuust landschapspark geïllustreerd worden. De communicatie naar het breder publiek van burgers kan ook een nuttig effect hebben in functie van eventuele korte keten verkoop van betrokken bedrijven.

STREEFDOEL?

Sensibilisering van de burger omtrent deze thematiek.

- Oproep Vlaamse Landschapsparken
- Vernieuwing bezoekerscentrum Bulskampveld
- Ruimere actie rond duurzaam, klimaatrobuuste landbouw in het Landschapspark Bulskampveld AIO project Agroforestry 2025

Noodzakelijke afstemming met andere 'bebodings' acties. Oppassen voor verrommeling/verbodding van het landschap

- Personeelskost: ontwikkeling
- Werkingskost: opmaak en druk borden + plaatsing

Middellange termijn: Tegen 2025 hebben alle burgers van het Landschapspark Bulskampveld kennis kunnen maken met het verhaal achter agroforestry

- Overleg nodig met kerngroep Landschapspark Bulskampveld
- Afstemming met landbouwenducatie: Inagro+ landbouworganisaties

III. Nood aan het koppelen van lopende projecten

Tijdens het traject werden verschillende lopende projecten genoemd binnen het Landschapspark Bulskampveld waar het wenselijk is om deze te koppelen aan agroforestry; anderzijds werden ook lopende projecten omtrent agroforestry benoemd op een andere schaal dan het Landschapspark Bulskampveld, maar waarvoor het ook nuttig is om deze te linken met activiteiten in de streek.

Actie 8 Opnemen van Agroforestry als thema in het Onroerend Erfgoed Richtplan traject

WAT?

De opmaak van een onroerend erfgoed richtplan Historische Landgoederen (OERP) wordt door Agentschap Onroerend Erfgoed uitgerold voor heel Vlaanderen. Dit richtplan heeft tot doel een brede, geïntegreerde toekomstvisie te creëren voor historische landgoederen, waarbij ook landbouw in de brede betekenis een plaats krijgt. De betrokken regiocoördinator uit Landschapspark Bulskampveld zal voorstellen agroforestry als valabele opportuniteit voor de ontwikkeling van landgoederen op te nemen in het richtplan.

WAAROM?

Agroforestry sluit als landbouwsysteem aan bij een mogelijke visie op landbouw in het landschapspark, maar stelt eveneens enkele uitdagingen voor de ondernemers die zich inlaten met agroforestry. De knelpunten, maar eveneens de opportuniteiten van agroforestry worden door het richtplan meegenomen en onderzocht.

STREEFDOEL?

Tegen eind 2022 is agroforestry als valabele opportuniteit mee genomen binnen de brede, geïntegreerde toekomstvisie voor historische landgoederen en ondersteunen bij de uitvoering ervan.

	Traject van OERP Historische Landgoederen
	Veelheid van thema's binnen OERP en de vergunbaarheid binnen de ruimtelijke contexten
	Geen: binnen lopend traject
	Korte termijn: traject is lopende
	Agentschap Onroerend erfgoed

Actie 9 Nauwe opvolging activiteiten rondom ontwikkeling verdienmodel "koolstofboeren"

WAT?

Er zijn verschillende initiatieven lopende rond 'carbon farming' waarbij bekeken wordt om extra koolstof door de landbouw op te slaan in de bodem en de landbouwer hier ook voor te vergoeden. Vanuit de werking van het Landschapspark Bulskampveld volgen we deze ontwikkelingen mee op. Daar waar mogelijk halen we de nodige expertise hieromtrent naar het Landschapspark Bulskampveld. Daar waar relevant participeert de gebiedswerker landbouw in naam van het Landschapspark Bulskampveld aan processen en projecten hieromtrent.

WAAROM?

Agroforestry zorgt ook voor bijkomende C-opslag in de bodem, een belangrijke maatschappelijke doelstelling. Op dit moment wordt er vanuit verschillende hoeken nagedacht over systemen om deze activiteit (C-opslag in de bodem) te vergoeden en/of belonen. Dit kan een stimulans zijn voor landbouwers die er over nadenken om met agroforestry aan de slag te gaan.

STREEFDOEL?

Landbouwers met agroforestry laten genieten van uitgewerkte koolstofopslagvergoedingen.

- Project Carbon Farming
- GLB: nieuwe -C-vergoedingen beheerovereenkomsten
- VLAIO Agroforestry 2025 => action lab "koolstof"
- LIFE preparatory project "Carbon Counts" (ILVO + Dept LV)

Afhankelijk van derden voor de uitwerking van het systeem

Geen: binnen lopend project

Middellange termijn

- Aanwezige contacten met Inagro en bedrijfsplanners VLM
- Eens operationeel, communiceren richting landbouwers

Actie 10 Drevenmanager meets Agroforestry kennis

WAT?

De gebiedswerker landbouw neemt initiatief om de drevenmanager van het Regionaal Landschap Houtland te informeren over agroforestry en meer bepaald omtrent de bijbehorende kennis over boomsoortenkeuze vs teelten, en tips rond inrichting.

WAAROM?

Binnen het Landschapspark Bulskampveld is het thema van de dreven sterk aanwezig. Er is recent een drevenmanager aangesteld die mee zal instaan voor het inventariseren, vernieuwen, behouden, van dreven. Dit behelst het aanplanten van bomen naast weiden en akkers. Vanuit de agroforestry werking is kennis opgebouwd omtrent boomsoortenkeuze vs teelten op de velden inclusief tips rond inrichting. Deze kennis is ook relevant voor een drevenmanager bij het adviseren rond dreven langs akkers.

STREEFDOEL?

Het overdragen van wetenschappelijke kennis omtrent boomsoorten keuze gekoppeld aan teelten vanuit agroforestry aan de drevenmanager zodat hij/zij hier bij toekomstige adviezen mogelijkheden voor ontwikkeling van agroforestry mee in overweging kan nemen.

	Project drevenmanager
	Geen
	Personeelskost binnen structurele werking
	Korte termijn
	Geschikt overleg in te plannen tussen drevenmanager en onderzoekers agroforestry

Actie 11 Interessante ontwikkelingen rond agroforestry in de ruimere regio rondom het Landschapspark opvolgen en betrekken

WAT?

Het opvolgen en het betrekken van ontwikkelingen rond agroforestry in de ruimere regio rondom het Landschapspark Bulskampveld. De gebiedswerker landbouw houdt de vinger aan de pols en informeert en betreft de lokale partners waar nodig.

WAAROM?

Agroforestry en de uitbouw van ondersteuning hieromtrent is ook aanwezig buiten de grenzen van het Landschapspark Bulskampveld. Het ILVO heeft een aanpak op Vlaams niveau, Inagro heeft een provincie-brede aanpak, verschillende ondernemers van buiten de regio verkennen deze nieuwe vorm binnen hun bedrijfsvoering, Willen we het thema van agroforestry ook binnen het Landschapspark Bulskampveld verder uitbouwen dan dient men deze realiteit op te volgen, te begrijpen, aan te wenden en te versterken waar mogelijk.

STREEFDOEL?

Overzicht bewaren van de lopende projecten / initiatieven op vlak van agroforestry.

	Consortium Agroforestry Vlaanderen (nieuwsbrief, evenementen, ...)
	Geen
	Personeelskost (vanuit structurele werking)
	Structureel
	ILVO, Inagro, Regionaal Landschap Houtland, landbouworganisaties, gemeenten

IV. Nood aan het makelen van nieuwe regionale projecten

Tijdens het traject kwamen knelpunten/vragen naar boven op vlak van beheer, afzet, rendabiliteit, communicatie, onderlinge afstemming wetgeving,Vele van deze knelpunten/vragen zijn gekend bij het Consortium Agroforestry Vlaanderen en zijn er ook projecten lopende die hier antwoorden op trachten te vinden. <https://www.agroforestryvlaanderen.be/nl/projecten>. De inzichten uit deze projecten zullen ook opgevolgd worden en waar nodig linken mee gelegd worden.

In sommige gevallen is het aangewezen om een gebiedsgerichte focus te hebben rond het actief opzetten van lokale samenwerkingsverbanden om voor een knelpunt een gebiedsgerichte oplossing te vinden; bv voor de verwerking van oogst uit agroforestry.

Hieronder wordt enerzijds een actie opgezet rond het algemeen kunnen blijven makelen van regionale samenwerkingsverbanden; en anderzijds reeds een specifieke actie rond de verwerking van oogst uit (o.a.) agroforestry systemen.

Actie 12 Faciliterende rol rond het actief opzetten van samenwerkingsverbanden

WAT?

De gebiedswerker landbouw neemt de faciliterende rol van projectmakelaar op. Hij/zij initieert de opzet van samenwerkingsverbanden tussen verschillende lokale actoren in het kader van agroforestry..

Mogelijke thema's die aan bod kwamen om nieuwe samenwerking rond op te zetten: onderhoud van agroforestrysystemen, inzet op onderlinge samenwerking tussen boeren op vlak van teeltrotatie op een agroforestryperceel, zoeken naar win-wins met andere uitdagingen in het gebied: bv kan agroforestry nuttig zijn in het kader van meanderende waterlopen of bv in kader van instandhoudingsdoelstellingen bv alluviale bossen; ...

WAAROM?

Om het thema van agroforestry verder uit te rollen is er nood aan een trekkende partner die verdere samenwerking tussen gekende actoren faciliteert en uitkijkt naar vernieuwende samenwerkingsverbanden die kunnen leiden tot innovatie en creativiteit.

STREEFDOEL?

Blijvende opname van deze functie binnen het takenpakket van gebiedswerker landbouw voor de regio.

	PDPO en andere projectoproepen
	Geen
	Personeelskost (binnen structurele werking)
	Structureel
	Potentiële uitvoerende partners (cfr ILVO, Inagro, RLH, Landbouworganisaties, ondernemers, onderwijs, ...)

Actie 13 Opzetten traject rond verwerking en vermarkting fruit uit de regio

WAT?

Het opzetten van een traject omtrent verwerking en vermarkting van fruit binnen de regio van het Landschapspark Bulskampveld en bij uitbreiding het ganze Houtland (en Polders). De gebiedswerker landbouw trekt dit opzetten vanuit zijn functie als projectmakelaar. De effectieve uitvoering van een daaruit volgend projectvoorstel kan/zal bij andere actoren liggen.

Dit traject start vanuit een overleg met enkele belangrijke stakeholders (regionaal landschap, gekende verwerkers, sociale tewerkstellingsinitiatieven, ...) en inventariseert de wensen, noden en effectieve vragen omtrent de ketenwerking van fruit binnen het Landschapspark Bulskampveld en bij uitbreiding het Houtland. Vanuit deze analyse moet duidelijk worden of er effectief muziek zit in het idee om hier een project over uit te werken.

WAAROM?

De aanleiding komt uit verschillende hoeken. Ten eerste, tijdens het traject agroforestry Landschapspark Bulskampveld kwam de vraag naar 'wat te doen met de oogst na aanplant agroforestry?' naar boven; alsook 'wie beheert de eerste cruciale jaren na de aanplant?'. Ten tweede zijn er vanuit het Regionaal Landschap Houtland de voorbije jaren vele fruitboomgaarden aangeplant die meer en meer volwaardig beginnen te dragen. Kennen ze allen wel een afzet? Zijn er vragen bij de betrokkenen? Ten derde zijn lokale spelers al actief (Thijs Tanghe: mobiele fruitpers; fruit from jail; biobes; ...), maar zijn hun noden nog onvoldoende gekend. Ten vierde zijn er kansen voor het betrekken van sociale tewerkstellingsinitiatieven als partner. Zij zijn vandaag al betrokken bij de aanplantingen van het Regionaal Landschap; maar mogelijks zijn er ook nog vragen/wensen tot bijkomende takken bv in het oogsten/verwerken/vermarkten van opbrengsten? Ten vijfde passeerden de voorbije jaren al ideeën als Houtlandse appelcidars; calvados; fruitleer;... De vraag is: "zit hier muziek in"? Ten zesde worden nieuwe PDPO oproepen gelanceerd waarbinnen deze ketenwerking een mogelijke prominente plaats kan innemen. Kortom: genoeg aanleiding om een project op te zetten omtrent het optimaliseren van een lokale ketenwerking van fruit binnen de regio.

STREEFDOEL?

Door middel van het voortraject willen we meer inzicht krijgen hoe deze thematiek zich regionaal manifesteert. Indien er voldoende aanknopingspunten, noden, vragen van onderuit zijn kan dit leiden tot een concreet projectvoorstel binnen bv een komende PDPO-oproep.

	Lopende projecten van ILVO en Inagro, inclusief VLAIO project Agroforestry 2025 (action lab fruit)
	Geen
	Het voortraject: personeelskost vanuit de structurele werking. Indien er effectief een projectvoorstel uit voortvloeit zal dit een apart/concreet financieringsvoorstel uitwerken
	Korte termijn: tegen eind 2021 moeten de noden, vragen, opportuniteiten duidelijk zijn
	<ul style="list-style-type: none">▪ Eerst bilaterale benadering van de mogelijke spelers in de regio▪ Thematische regionale overlegtafels▪ Te betrekken partijen: ILVO en Inagro, sociale tewerkstellingsinitiatieven, eigenaars/gebruikers huidige agroforestry/fruitboomgaarden, ondernemers uit verwerking/afzet in de regio (Houtlandse tuinsappen, biobes, lierman, ...), Regionaal Landschap Houtland

Prioriteit van acties i.k.v. behalen doelstellingen actieplan

Tijdens de feedback sessie op 11 mei 2021 is de deelnemers gevraagd om een stem uit te brengen (d.m.v. het plaatsten van een duimpje) op de 3 acties die naar de hun mening het meest belangrijk zijn om de doelstelling van het actie plan te bereiken, namelijk de ontwikkeling van agroforestry in het gebied. In onderstaande tabel staan de acties die een duimpje hebben ontvangen. Geen of minder duimpjes wil niet zeggen dat de actie niet relevant is. Actie 7 was voor de deelnemers bijvoorbeeld cruciaal is net omdat een goede verstandhouding en begrip bij de burger en daarmee de consument als heel belangrijk wordt gezien voor het succes van agroforestry op de lange termijn. Maar deze actie zal de letterlijke ontwikkeling van agroforestry *in situ* niet in de eerste plaats bevorderen.

Tabel 1: Resultaat van prioriterings-oefening door deelnemers feedback sessie

Actie	aantal
Actie 4 De doelgroep van landbouwers binnen het landschapspark gericht benaderen	5
Actie 9 Nauwe opvolging activiteiten rondom ontwikkeling verdienmodel "koolstofboeren"	5
Actie 13 Opzetten traject rond verwerking en vermarkting fruit uit de regio	3
Actie 12 Faciliterende rol rond het actief opzetten van samenwerkingsverbanden	3
Actie 11 Interessante ontwikkelingen rond agroforestry in de ruimere regio rondom het Landschapspark opvolgen en betrekken	2
Actie 1 Opmaak kaart(en bundel) met potentieel voor ontwikkeling agroforestry	1
Actie 2 Oplijsten van verschillende bestaande steunmaatregelen	1
Actie 3 Actieve communicatiestrategie Agroforestry	1
Actie 8 Opnemen van Agroforestry als thema in het Onroerend Erfgoed Richtplan traject	1